

Protokollsutdrag

Sammanträdestid 2021-01-21 kl. 13:00-22:15

Plats Sessionssalen i Rådhuset

Beslutande ledamöter

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) (Deltar digitalt)
Nicola Rabi (M) (Deltar digitalt)
Magnus Olsson (SD) (Deltar digitalt)
Andréas Schönström (S) (Deltar digitalt)
Hanna Kristina Thomé (V) (Deltar digitalt)
Peter Ollén (M) (Deltar digitalt)
Frida Trollmyr (S)
Stefan Robert Plath (SD) (Deltar digitalt)
Simon Chrisander (L) (Deltar digitalt)
Mohamed Yassin (MP) (Deltar digitalt)
Anders Rubin (S) (Deltar digitalt)
Josefin Anselmsson Borg (M) (Deltar digitalt)
Gunilla Ryd (V) (Deltar digitalt)
Anton Sauer (C) (Deltar digitalt)
Carina Nilsson (S) (Ordförande)
Lars-Johan Hallgren (SD) (Deltar digitalt)
David Blomgren (M) (Deltar digitalt)
Sedat Arif (S) (Deltar digitalt)
Harris Cheema (S) (Deltar digitalt)
Anders Pripp (SD) (Deltar digitalt)
Helena Grahn (M) (Deltar digitalt)
Anders Andersson (V) (Deltar digitalt)
Mubarik Mohamed Abdirahman (S) (Deltar digitalt)
Sara Wettergren (L) (Deltar digitalt)
Rose-Marie Carlsson (S) (Deltar digitalt)
Anna Isaksson (SD) (Deltar digitalt)
Stefana Hoti (MP) (Deltar digitalt)
Ilmar Reepalu (S) (Deltar digitalt)
Farishta Sulaiman (M) (Deltar digitalt)
Sadiye Altundal (V) (Deltar digitalt)
Nima Gholam Ali Pour (SD) (Deltar digitalt)
Kay Lennart Victorin (C) (Deltar digitalt)
Håkan Fäldt (M) (Deltar digitalt)
Björn Gudmundsson (S) (Vice ordförande)
Jörgen Grubb (SD) (Deltar digitalt)
Carina Svensson (S) (Deltar digitalt)
Emma-Lina Johansson (V) (Deltar digitalt)
John Roslund (M) (Deltar digitalt)

Underskrifter

Sekreterare .....
Daniel Svartek

Ordförande .....
Carina Nilsson

Justerande .....
Frida Trollmyr John Eklöf

	Roko Kursar (L) (Deltar digitalt)
	Juan-Tadeo Espitia (S) (Deltar digitalt)
	Helena Nanne (M) (Deltar digitalt)
	Måns Berger (MP) (Deltar digitalt)
	Eva Ann-Britt Sjöstedt (S) (Deltar digitalt)
	Anders Skans (V) (Deltar digitalt)
	Arwin Sohrabi (S) (Deltar digitalt)
	Tony Rahm (M) (Deltar digitalt)
	Anders Olin (SD) (Deltar digitalt)
	Christina Wessling (S) (Deltar digitalt)
	John Eklöf (M)
	Jan Olsson (S) (Deltar digitalt)
	Eva Hallén (SD) (Deltar digitalt)
	Eva Christina Bertz (L) (Deltar digitalt)
	Daniel Sestrajcic (V) (Deltar digitalt)
	Susanne Jönsson (S) (Deltar digitalt)
	Charlotte Bossen (C) (Deltar digitalt)
	Anja Nordberg Sonesson (M) (Andre vice ordförande)
	Rickard Åhman Persson (SD) (Deltar digitalt)
	Nils Anders Nilsson (S) (Deltar digitalt) ersätter Sofia Hedén (S)
	Peter Johansson (S) (Deltar digitalt) ersätter Dündar Güngör (S)
	Linda Obiedzinski (M) (Deltar digitalt) ersätter Torbjörn Tegnhammar (M)
	Michael Hård af Segerstad (SD) (Deltar digitalt) ersätter Lisbeth Persson Ekström (SD)
Övriga närvarande	Daniel Svartek (Sekreterare)
	Johanna Härdig (Administrativ sekreterare)
	Pernilla Mesch (Administrativ sekreterare)
	Martin Fransson (Kanslichef)
	Magdalena Bondeson (Sektionschef)
	Mikael Hellman (Videoansvarig)
Utses att justera	Frida Trollmyr
	John Eklöf
Justeringen	2021-02-04
Protokollet omfattar	§5

§ 5 Motion av Anders Andersson (V) om att införa biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö

STK-2019-1265

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ska yttra sig över en motion av Anders Andersson (V) om införande av biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö. Det finns idag trygghetsboenden i Malmö för den som är 70 år eller äldre. Boendeformen är inte biståndsbedömd utan tilldelas endast efter kötid och inte efter behov. Motionären lyfter att kötiden kan vara flera år och att även den äldres ekonomi kan begränsa tillgängligheten till dagens trygghetsboenden. Motionären menar att Malmö stad ska starta trygghetsboenden som tilldelas efter behov och inte utifrån kötid eller den äldres ekonomi.

Förslaget är att motionen anses besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. Kommunfullmäktige anser Anders Anderssons (V) motion om att införa biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Beslutsgång

Anders Rubin, Håkan Fäldt, Måns Berger och Roko Kursar yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anders Andersson yrkar bifall till motionen.

Magnus Olsson yrkar bifall till motionens första, andra och tredje att-sats.

Kay Victorin yrkar bifall till motionens första att-sats.

Under överläggningen i ärendet yttrar sig även *Charlotte Bossen*.

Kommunfullmäktige godkänner en propositionsordning som innebär att varje att-sats i motionen ställs mot kommunstyrelsens förslag. Ordföranden ställer sedan varje att-sats under proposition, bifall till att-satsen mot bifall till kommunstyrelsens förslag, och finner att kommunfullmäktige beslutat i enlighet med kommunstyrelsens förslag för samtliga att-satser.

Reservationer och särskilda yttranden

Mot kommunfullmäktiges beslut anmäler *Anders Skans* (V) gruppreservation.

Mot kommunfullmäktiges beslut anmäler *Magnus Olsson* (SD) gruppreservation till förmån för eget yrkande.

Mot kommunfullmäktiges beslut anmäler *Charlotte Bossen* (C) gruppreservation till förmån för eget förslag.

Beslutet skickas till

Motionären

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Serviceämnden

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut KS 200415 §153 med Muntlig reservation (V), (MP) och (C)
- Förslag till beslut KSAU 200330 §202
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200330 Motion av Anders Andersson (V) om att införa biståndsbedömt trygghetsboende
- Motion av Anders Andersson (V) om att införa biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö
- Serviceämnden beslut 200128 § 6
- Remissvar från serviceämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 200131 § 6 med Reservation (M+C) och (V)
- Remissvar från hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Ärendet bordlades KF 201210 §271

Datum

2020-03-25

Vår referens

Frida Hansdotter Pilgaard

Planeringssekreterare

frida.pilgaard@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Anders Andersson (V) om att införa biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö STK-2019-1265

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ska yttra sig över en motion av Anders Andersson (V) om införande av biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö. Det finns idag trygghetsboenden i Malmö för den som är 70 år eller äldre. Boendeformen är inte biståndsbedömd utan tilldelas endast efter kötid och inte efter behov. Motionären lyfter att kötiden kan vara flera år och att även den äldres ekonomi kan begränsa tillgängligheten till dagens trygghetsboenden. Motionären menar att Malmö stad ska starta trygghetsboenden som tilldelas efter behov och inte utifrån kötid eller den äldres ekonomi.

Förslaget är att motionen anses besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige anser Anders Anderssons (V) motion om att införa biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Beslutsunderlag

- Motion av Anders Andersson (V) om att införa biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200330 Motion av Anders Andersson (V) om att införa biståndsbedömt trygghetsboende
- Remissvar från hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Remissvar från servicenämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 200131 § 6 med Reservation (M+C) och (V)
- Servicenämnden beslut 200128 § 6

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-03-30

Kommunstyrelsen 2020-04-15

Kommunfullmäktige 2020-04-29

Beslutet skickas till

Motionären

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
Servicenämnden

Ärendet

Kommunstyrelsen ska yttra sig över en motion av Anders Andersson (V) om införande av biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö. Det finns idag trygghetsboenden i Malmö för den som är 70 år eller äldre. Boendeformen är inte biståndsbedömd utan tilldelas endast efter kötid och inte efter behov. Motionären lyfter att kötiden kan vara flera år och att även den äldres ekonomi kan begränsa tillgängligheten till dagens trygghetsboenden. Motionären menar att Malmö stad ska starta trygghetsboenden som tilldelas efter behov och inte utifrån kötid eller den äldres ekonomi.

För att uppnå detta föreslår motionären att kommunfullmäktige ska besluta

- att införa biståndsbedömt trygghetsboende i Malmö
- att särskilt beakta att hyra och avgifter för de biståndsbedömda trygghetsboendena skall hållas låga
- att uppdra åt kommunens berörda förvaltningar och bolag att ta fram trygghetsboenden som motsvarar det behov som finns bland äldre
- att biståndsbedömt trygghetsboende lokaliseras runt om i Malmö och särskilt till områden med många mindre resursstarka äldre

Under beredningen har hälsa-, vård och omsorgsnämnden samt servicenämnden getts möjlighet att yttra sig. Båda nämnderna har inkommit med yttranden.

Remissinstansernas yttranden

Nedan sammanfattas remissinstansernas synpunkter. Nämndernas yttranden bifogas i sin helhet i ärendet.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, HVON, menar att det behövs mer kunskap om trygghetsboendet i relation till om detta faktiskt upplevs som en trygg miljö jämfört med andra boendeformer.

Marktillgången i staden är begränsad, befolkningsprognosen visar att vi kan vänta oss många fler äldre framöver vilket kommer öka behovet av att bygga nya särskilda boenden för att täcka det kommande behovet. Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får den hjälp och det stöd som de behöver och ska verka för att äldre människor får goda bostäder och att kommunen ska ge dem det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service (5 kap 5 § SoL). Enligt samma bestämmelse ”**ska** kommunen inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd” jämfört med att kommunen ”**får** även inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta önskad isolering”.

Prognosen i lokalbehovsplanen utgår från beräkningar och bedömningar av den demografiska utvecklingen och visar att Malmö stad efter år 2028 troligen kommer ha ett markant ökat behov av platser på särskilt boende. HVON anser därför att staden bör ta ställning till huruvida ytterligare investeringar ska prioriteras för biståndsbedömt trygghetsboende.

Enligt regeringens förslag ska kommunerna få ta ut en skälig avgift för en bostad i ett biståndsbedömt trygghetsboende som inte omfattas av hyreslagens bestämmelser. Socialtjänstlagens bestämmelser om avgifter och högkostnadsskydd ska gälla. Vidare kan bostadsanpassningsbidrag lämnas för åtgärder i biståndsbedömda trygghetsboenden.

Om Malmö stad väljer att inrätta biståndsbedömt trygghetsboende vill HVON lyfta svårigheten av att tydliga kriterier upprättas för när biståndsbedömt trygghetsboende ska beviljas. Om den enskildes behov överstiger den servicenivå som är rimlig utifrån den tänkta målgruppen för biståndsbedömt trygghetsboende menar lagstiftaren att fokus bör ligga på att motivera den äldre att flytta till ett särskilt boende som bättre svarar mot de behov hen har. HVON anser att förslaget kan leda till svåra gränsdragningar mellan biståndsbedömt trygghetsboende och särskilt boende.

HVON lyfter svårigheten i att bedöma hur stort behovet kan komma att bli och huruvida biståndsbedömt trygghetsboende är rätt insats i det enskilda fallet då känslor som oro, ensamhet och otrygghet är subjektiva. Socialstyrelsens årliga nationella brukarundersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?* ställs bland annat frågan *Händer det att du besväras av ensamhet?* Svaren fördelar sig som nedan:

Boende i ordinärt boende med stöd av hemtjänst

16 % har ofta besvär av ensamhet

40 % har besvär av ensamhet då och då

43 % besväras inte av ensamhet

Boende på särskilt boende

16 % har ofta besvär av ensamhet

44 % har besvär av ensamhet då och då

40 % besväras inte av ensamhet

Vidare ställs frågan *Hur tryggt eller otryggt känns det att bo hemma med stöd från hemtjänsten (alternativt på ditt äldreboende)?* Svaren fördelar sig som nedan:

Boende i ordinärt boende med stöd av hemtjänst

7 % uppger att det är ganska eller mycket otryggt

16 % uppger att det är varken eller¹

77 % uppger att det är ganska eller mycket tryggt

Boende på särskilt boende

6 % uppger att det är ganska eller mycket otryggt

7 % uppger att det är varken eller

86 % uppger att det är ganska eller mycket tryggt

Malmö stads rapport *Äldres boende 2017 - nuläge och önskemål* kan utgöra ett underlag för att försöka förutspå hur stor efterfrågan på biståndsbedömt trygghetsboende skulle kunna bli. På frågan *Känner du sedan tidigare till trygghetsboende som boendeform?* Svarade 62 % ja och 38 % nej. Vidare

---

¹ Siffran är korrigerad efter upptäckt skrivfel i HVONs svar

svarade endast 5 % att de var mycket intresserade och 13 % att de var intresserade av att bo i ett trygghetsboende. Jämfört med 35 % som var lite intresserade och 47 % som inte var intresserade alls. Vad som är viktiga aspekter för ett attraktivt boende är individuellt. Över 80 % av de svarande angav att det är mycket viktigt eller viktigt att bo nära service som mataffär, vårdcentral och kollektivtrafik, egen uteplats/balkong, låg boendekostnad samt närhet till naturområde. Tillgång till vård och vårdinna värderades som tredje minst viktiga faktor.

Äldre är en heterogen grupp med olika socioekonomisk bakgrund och olika önskemål om sitt boende. Behovet av trygghet och social gemenskap finns samtidigt som efterfrågan på trygghetsboende inte är så stort. Efterfrågan på vård och gemensamma utrymmen värderas lågt, medan betydelse läggs vid att boendet och omgivningen har hög tillgänglighet så att det finns möjlighet att åldras självständigt i sitt boende. Behovet av social gemenskap behöver tillgodoses på flera olika sätt för att kunna möta äldres olika behov.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har även tittat på den kötid som krävs för olika typer av bostäder för att bedöma hur efterfrågan på olika bostäder ser ut. Även denna metod är begränsad då kötiden är avhängd antalet bostäder och fastighetsägare som ansluts till Boplat Syd. Kötiden varierar generellt beroende på typ av bostad, område i staden, storlek och hyra.

Nämnden anser att det behövs insatser på flera nivåer för att minska den ofrivilliga ensamheten hos äldre personer och att ett mer varierat utbud av boendeformer för äldre kan bidra till att minska söktrycket till särskilt boende för de äldre som har ett större omsorgsbehov.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden påpekar att när beslut om bistånd till enskilda beslutats ska det verkställas direkt.

Nämnden anser att Malmö stad bör beakta den investeringskostnad biståndsbedömt trygghetsboende medför. Vidare bör risken för att efterfrågan av boendeformen blir högre än vad kommunen har utrymme att investera analyseras. Risken för att kommunen inte kan verkställa beslut inom tre månader är överhängande. Vidare visar befolkningsprognosen att vi kan vänta oss många fler äldre framöver vilket kommer öka behovet av att bygga nya särskilda boenden för att täcka det kommande behovet. Malmö stad har lagstadgat ansvar för att *inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd* jämfört med att kommunen *får även inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta önskad isolering*. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden anser därför att staden i första hand bör prioritera att investera i vård- och omsorgsboenden med heldygnsomsorg samt ser gärna fler trygghetsboenden på ordinarie bostadsmarknaden.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad med hänvisning till stadens behov av att investera i nyproduktion och upprustning vad gäller vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg.

Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverade sig gemensamt mot beslutet. Även Vänsterpartiet reserverade sig mot beslutet.

Serviceämnden

Serviceämnden lyfter att det finns flera faktorer som avgör avgifter och hyra i trygghetsboende.

Avgifterna för serviceutbudet regleras av Hälso-, vård- och omsorgsnämnden och regleras ytterst av socialtjänstlagen (2001:453). Under projektering tar förvaltningen fram hyreskalkyler som redovisas för beställaren och slutreglering av hyran sker på verkligt utfall, dock högst till nivån; investeringsdel inklusive marknadsosäkerhetsfaktor.

Service-nämnden anser att underlaget från enkätundersökning *Äldres boende 2017 – nuläge och önskemål* ger tillfredställande svar på behov och vad som efterfrågas. Strategi för äldres boende 2018–2022 tillsammans med ytterligare statistiskt underlag ger ökad kunskap om lämplig lokalisering av eventuella biståndsbedömda trygghetsboenden och ser därför inga problem med att hitta lämpliga placeringar om det skulle bli aktuellt.

Service-nämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Vänsterpartiet reserverade sig muntligen mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Bakgrund

Kommunens ansvar för äldres boende

Kommunen har ett övergripande ansvar att ge möjligheter till goda bostäder för alla invånare. Det är dock bostadsmarknadens aktörer som skapar den faktiska tillgången på bostäder. I vissa fall byggs det för särskilda kategorier på bostadsmarknaden, till exempel seniorbostäder eller trygghetsbostäder för äldre.

Fastighetsägare som ska bygga seniorboende, trygghetsboende (inklusive biståndsbedömt trygghetsboende) eller andra hyresbostäder reserverade för personer som fyllt 65 år kan få statligt stöd för byggkostnader. Det finns i dagsläget inget beslut i Malmö stad om att subventionera byggandet av seniorbostäder eller trygghetsboenden.

När det gäller äldre personer i behov av särskilt stöd har kommunen ett ansvar enligt socialtjänstlagen 5 kap. 5§ att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. Kommunen får även enligt samma paragraf inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering.

För att underlätta vidare läsning följer en genomgång av de olika typer av boenden som finns i dagsläget för äldre.

Särskilt boende är en boendeform som kommunen har ett ansvar enligt socialtjänstlagen att erbjuda äldre personer i behov av särskilt stöd. Boendeformen inkluderar service och omvårdnad och för att få tillgång till boendet krävs ett individuellt biståndsbeslut från kommunen, det vill säga att den är behovsprövad. Särskilda boenden är anpassade för äldre med ett mycket omfattande vårdbehov. Individens kostnad för särskilt boende är inkomstprövad enligt socialtjänstlagen och det finns ett högkostnads skydd för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. För att undvika att personer med låga inkomster tackar nej till ett erbjudande om särskilt boende på grund av för höga hyreskostnader har Malmö stad infört en fortsatt prövning för att beräkna om den enskilde är berättigad till särskild kostnadsnedsättning, så kallad steg två prövning. Detta innebär att kostnaderna för servicedelen av måltidsabonnemanget eller hyra i särskilt boende kan sättas ner.

Ordinärt boende är alla typer av boende som inte kräver ett biståndsbeslut, alltså alla typer av boende som inte är särskilt boende. Det kan vara vanliga villor, hyresrätter och bostadsrätter men även boende riktade speciellt till äldre.

Seniorboende är en typ av *ordinärt boende* som riktar sig speciellt till personer som är 55 år eller äldre. Bostäderna har ofta hög tillgänglighet. I dagsläget finns det omkring 1700 seniorbostäder i Malmö (Boverket, bostadsmarknadsenkäten 2019).

Trygghetsboende är en typ av *ordinärt boende* med hög tillgänglighet som riktar sig speciellt till personer som är 70 år eller äldre. De har gemensamhetslokaler och personal på plats dagligen, men inte nödvändigtvis dygnet runt. I dagsläget förmedlas trygghetsbostäder via Boplats Syd från tre olika trygghetsboenden, Lekatten, Havsuttern och Tycho Brahe, med totalt 68 platser.

Biståndsbedömt trygghetsboende är en ny form av *särskilt boende* för äldre med lägre vårdbehov. Det är en behovsprövad boendeform för äldre människor som känner att det inte är tryggt att bo kvar i sina egna hem men som inte har behov av vård dygnet runt. I ett biståndsbedömt trygghetsboende ska äldre exempelvis kunna få hemtjänst och eventuellt hemsjukvård samt en möjlighet att bryta ofrivillig ensamhet genom gemensamma måltider, kulturella aktiviteter och umgänge. Den 2 april 2019 trädde ändringar i socialtjänstlagen i kraft som förtydligar kommunens möjlighet att erbjuda sådana boende. Dessa boende har tidigare i debatten ibland kallats ”mellanboende”, det vill säga ett boende mellan ett ”vanligt” boende och ett särskilt boende. Den stora skillnaden mellan biståndsbedömt trygghetsboende jämfört med icke biståndsbedömt trygghetsboende är att denna nya boendeform på samma sätt som andra särskilda boenden är individuellt behovsprövad och att möjligheten finns till samma hyressättning som övriga särskilda boenden.

Tidigare ärenden, utredningar och beslut

Nedan redogörs för ett urval av tidigare ärenden, utredningar och beslut inom området.

Regeringen beslutade 2009 att investeringsstöd för särskilda boenden även ska kunna lämnas till en ny boendeform – trygghetsbostäder. Förslaget om trygghetsbostäder kommer från Äldreboendedelegationens slutbetänkande *Bo bra hela livet* (SOU 2008:113). Utredningen konstaterar att behovet av bostäder anpassade till den åldrande människans behov kommer att bli mycket stort under överskådlig tid framöver. Tanken med trygghetsboendena är att överbygga glappet mellan vanligt boende och särskilt boende med heldygnsomsorg, och på så sätt skjuta upp behovet av särskilt boende.

Den 28 oktober 2010 beslutade kommunfullmäktige om riktlinjer och kriterier för trygghetsbostäder i Malmö stad. I samband med att kommunstyrelsen behandlade ärendet *Slutrapport ekonomi och kvalitet inom vård och omsorg* (STK-2015-197) fick stadskontoret i uppdrag att revidera riktlinjerna för trygghetsboende. I stadskontorets beredning av ärendet, revidering av riktlinjerna för trygghetsboende, framkom ett behov av att utveckla arbetet med trygghetsboenden i ett större perspektiv än att endast revidera riktlinjerna och därför föreslogs en fortsatt strategi för utveckling av trygghetsboende i Malmö stad (STK-2016-438) som också beslutades i kommunfullmäktige 1 september 2016.

2013 publicerade VINNOVA en kartläggning om trygghetsbostäder för äldre *Trygghetsbostäder för äldre - en kartläggning*. Resultaten visar bland annat att åldern på de boende är högre än avsett med

en medelålder närmare 85. Detta gör att hyresgästerna inte är så aktiva som förväntat och att de har ett större behov av stöd och service än vad som avsetts med boendeformen.

Den 1 maj 2017 inrättades en ny nämnd, hälsa-, vård och omsorgsnämnden med ansvar för vård och omsorg om äldre.

I samband med att kommunstyrelsen behandlade ärendet *Avveckling av trygghetshotellet* (STK-2015-639) beslutades att de medel som tidigare avsatts till trygghetshotellet skulle överföras till hälsa-, vård- och omsorgsnämnden i en satsning för att öka livskvaliteten och motverka ofrivillig ensamhet bland äldre. Stadskontoret fick också i uppdrag att föra dialog med relevanta aktörer om satsningens utformning. I maj 2017 beslutade kommunstyrelsen att översända utredningen till hälsa-, vård och omsorgsnämnden för beaktande i det fortsatta utvecklingsarbetet för att öka livskvaliteten och motverka ofrivillig ensamhet bland äldre samt att från och med den 1 maj 2017 överföra kommunbidrag om 829 tkr från kommunstyrelsens anslag till förfogande till hälsa-, vård och omsorgsnämnden (STK-2016-639).

I Malmö stads budget för 2017 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med berörda nämnder, ta fram en strategi för äldres boende med plan för 2018-2022. Strategin godkändes av kommunfullmäktige 30 augusti 2018 (STK-2017-1246). Strategin utgör dels ett underlag som beskriver äldres situation i dagens Malmö och dels en redovisning av berörda nämnders gemensamma planering. Målsättningen för äldres boende är ett rikt och varierat utbud av bostäder som motsvarar malmöbornas behov och efterfrågan. Vidare framgår att strategin ska ha som målsättning att ge fler äldre möjlighet att leva självständigt och tryggt i ordinärt boende.

Den 2 april 2019 trädde ändringar i socialtjänstlagen i kraft som förtydligar kommunens möjlighet att inrätta biståndsbedömda trygghetsboenden. Det är frivilligt för kommunen att inrätta denna typ av boende.

I september 2019 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att på nationell nivå beskriva behoven av och tillgången till platser, dels i särskilt boende för äldre och dels i biståndsbedömt trygghetsboende. Uppdraget ska redovisas till Socialdepartementet senast 1 september 2020.

Antalet äldre i befolkningen förväntas öka

Det bor 51 510 personer i Malmö som är 65 år eller äldre vilket utgör 15% av stadens befolkning. Av dessa är mindre än en tredjedel, cirka 14 300 personer, åttio år eller äldre. (Rapport Malmös äldre boende- och flyttmönster, Del 1 hela Malmö, 2019). De kommande tio åren förväntas antalet malmöbor som är 65 år eller äldre att öka med omkring 10 000 personer (Strategi för äldres boende 2018–2022). Tillväxten skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. 65-79-åringarna uppskattas växa något snabbare än befolkningen i arbetsför ålder, totalt med 6 800 personer under prognostiden. Åldersgruppen 80-89 år förväntas växa mycket snabbare, mer än dubbelt så snabbt som staden totalt sett, vilket innebär 3 700 fler individer 2029 jämfört med 2019. Den allra äldsta gruppen som är 90 år eller äldre förväntas bli något mindre under perioden fram till 2025, men sedan förväntas den trenden vända (Malmö stads befolkningsprognos 2019-2029).

Endast 4 % av dagens malmöbor som är 65 år eller äldre bor i särskilt boende. De flesta är äldre än 85 år och en stor andel har kognitiv svikt/demens. De allra flesta, cirka 95 %, av de som ansöker om särskilt boende får bifall på sin ansökan (Strategi för äldres boende 2018–2022).

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ansvarar för planering av framtida särskilda boenden. I Malmö stad finns cirka 2 000 platser på särskilt boende idag, varav för närvarande cirka 3/4 i egen regi (Strategi för äldres boende 2018–2022). Många kostnader relaterade till särskilt boende är desamma oavsett hur många som bor där, vilket gör att det är angeläget att ha en kapacitet som i hög utsträckning överensstämmer med behovet.

Andelen äldre som bor på särskilt boende har under en längre tid minskat. Andelen äldre som får sin vård och omsorg i ordinärt boende har samtidigt ökat under en längre tid och i takt med att arbetsformer och behandlingsmetoder anpassas så kommer den utvecklingen sannolikt fortsätta (Handlingsplan för bostadsförsörjning 2018-2022). Även om andelen äldre som bor kvar i ordinärt boende ökar så kan ändå behovet av särskilt boende samtidigt också förväntas öka i och med att antalet äldre förväntas bli fler.

Kötiden till trygghetsboenden varierar

Under 2017, 2018 och 2019 förmedlades totalt 30 lägenheter i trygghetsboenden via Boplats Syd. Lägenheterna tillhörde trygghetsboendena Havsuttern, Lekatten och Tycho Brahe och förmedlades utifrån kötid till personer 70 år eller äldre. Verksamheten på Havsuttern och Lekatten drivs i kommunal regi och tillhandahåller totalt 44 lägenheter. Norlandia Tycho Brahe drivs i privat regi och tillhandahåller 24 lägenheter.

2019 förmedlades totalt 10 lägenheter i trygghetsboendena Lekatten och Havsuttern. Som mest hade 18 personer anmält intresse för en lägenhet och som minst 8 personer. I medel hade de som slutligen tackade ja till lägenheterna stått knappt 2,5 år i kö (mellan 8-2 308 dagar). Årshyran per kvadratmeter varierade mellan 1 401- 1 687kr.

Äldres boende nuläge och önskemål

Äldre är en heterogen grupp med stora variationer vad gäller möjligheten att efterfråga olika bostäder och med olika önskemål om sitt boende. 2017 genomfördes en undersökning där alla som under året fyllde 70 eller 80 år i Malmö boende i ordinärt boende fick möjlighet att svara på frågor om hur de ser på sitt nuvarande och framtida boende. Resultatet av undersökningen presenterades i rapporten *Äldres boende 2017 – nuläge och önskemål*.

Överlag fanns det en stor nöjdhet bland respondenterna över den nuvarande bostadssituationen avseende såväl storlek, standard, planlösning, kostnad och område som möjligheten till möten. Av alla svarande var 80% nöjda med samtliga av dessa aspekter av boendet.

När det gällde aspekter för ett attraktivt boende svarade över 80 % att närhet till service så som mataffär vårdcentral och kollektivtrafik, egen uteplats/balkong, låg boendekostnad samt att bo nära park eller naturområde är viktigt. För 66 % var det viktigt att bo kvar i sitt nuvarande område, för 60 % viktigt att bo nära anhöriga. Sociala aktiviteter och gemenskap med grannar var också viktigt för en majoritet, 52 %. Gemensam uteplats var viktigt för 38 %, tillgång till gemensamhetslokal viktigt för 39 % och tillgång till vård och vårdinna dagligen viktigt för 34 %.

På frågan om intresse för trygghetsboende svarade 5 % att de var mycket intresserade, 13 % att de var intresserade och 35 % lite intresserade.

Insatser för att möta behov av service och gemenskap hos äldre

I samband med att Kommunstyrelsen i maj 2017 behandlade ärendet *Avveckling av trygghetshotellet*

(STK-2015-639) beslutades att de medel som tidigare avsatts till trygghetshotellet skulle överföras till Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden i en satsning för att öka livskvalitén och motverka ofrivillig ensamhet bland äldre.

På hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen finns en avdelning för hälsa och förebyggande med ett uppdrag att öka livskvaliteten och motverka ofrivillig ensamhet hos äldre samt utveckla nya former för detta arbete. Avdelningens verksamheter omfattas av bland annat av mötesplatser för äldre, dagverksamheter, fixartjänster, fallprevention, uppsökande verksamhet, anhörigstöd, ledsagarservice, kontaktperson, avlösning i hemmet, konsultativa demens- och psykiatrisjuksköterskor. Det går också att få trygghetslarm installerat för att kunna tillkalla hjälp vid akuta situationer.

Ökad rörlighet för Malmös äldre

Äldres boende har av kommunfullmäktige identifierats som ett av de viktigaste områdena för att klara den kommande ökningen av antalet äldre. I lägesrapport för bostadsförsörjning 2019 konstateras att bostadsalternativen för Malmös äldre idag är begränsad. Många äldre bor ensamma på stora ytor och är obenägna att flytta och att flytta från en större bostad direkt från till ett särskilt boende är vanligt. För att uppmuntra fler äldre att flytta, och på så sätt frigöra fler bostäder till större hushåll, behövs fler alternativ för boende på bostadsmarknaden för de äldre. Tillgång till ett alternativt boende som möter ens behov och önskemål kan bidra till en ökad rörlighet. Att planera fler bostäder som erbjuder ett steg mellan ett vanligt boende och särskilt boende - exempelvis trygghetsboenden eller seniorboenden – beskrivs kunna vara en strategi (Lägesrapport mars 2019, årlig uppföljning och analys av bostadsförsörjningen, stadsbyggnadskontoret).

En viktig slutsats som dras i *Strategi för äldres boende 2018–2022* är att boende för äldre är ändamålsenligt och tillgängligt när det erbjuder trygghet och självständighet. Fokus ska inte vara på en särskild benämning på boendet utan på boendets *funktion* för den äldre Malmöbon. Ett tryggt boende måste således inte vara ett trygghetsboende utan kan till exempel vara en nybyggd bostad nära en öppen mötesplats (Strategi för äldres boende 2018–2022). Eftersom Malmös äldre är en heterogen grupp är det inte troligt att en enda boendeform är lika attraktivt för alla och skulle kunna efterfrågas av alla. Det som behövs är ett varierat utbud av bostäder som motsvarar malmöbornas behov och efterfrågan. Tre aktiviteter i *Strategi för äldres boende 2018–2022* syftar specifikt till att bidra till ett mer varierat bostadsutbud; *Föra dialog med byggaktörer, Anordna tävling om innovativt byggande för äldre, Särskilt beakta gruppen äldre vid marktilldelning och exploatering.*

Stadskontorets bedömning

Med beaktande av inkomna yttranden gör stadskontoret följande bedömning.

Den demografiska utvecklingen med ett ökande antal äldre innebär att behoven av anpassade bostäder kommer att öka och att staden därför i första hand bör prioritera att investera i vård- och omsorgsboenden med heldygnsoomsorg, som är lagstadgat.

Det är också angeläget att Malmö stad arbetar aktivt med att identifiera och stödja de äldre som har behov av att bryta oönskad isolering, vilket HVON redan gör på olika sätt och som beskrivs i deras yttrande. Det är möjligt att biståndsbedömt trygghetsboende kan bidra till att förebygga otrygghet och motverka ofrivillig ensamhet, men kunskapen om effekterna av trygghetsboenden är begränsade vilket bör tas i beaktande vid beslut om införande av en sådan boendeform.

Äldre är en heterogen grupp varför det behövs ett varierat utbud av bostäder som motsvarar behov och efterfrågan. I anslutning till *Strategi för äldres boende 2018–2022* har aktiviteter som spe-

cifikt syftar till ökad trygghet, självständighet och ett mer varierat bostadsutbud för äldre vidtagits.

Det finns en risk att efterfrågan av den boendeformen, som inte är en lagstadgad skyldighet för kommunen, kan påverka kommunens möjlighet att tillhandahålla lagstadgade särskilda boendeformer för äldre i tillräcklig utsträckning.

Stadskontorets förslag

Förslaget är att motionen anses besvarad med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör